

На працягу ўсяго перыяду 2022 года Праваабарончы цэнтр "Вясна" фіксаваў тэндэнцыю крымінальнага пераследу і асуджэння грамадзян па палітычных матывах. Адметнымі асаблівасцямі рэпрэсій, якія праводзілі суды ў мінулым годзе ў параўнанні з папярэднім, сталі наступныя тэндэнцыі:

- на працягу ўсяго 2022 года ўлады актыўна выкарыстоўвалі ўнесеныя ў 2021 годзе змены ў Крымінальны кодэкс для ўзмацнення рэпрэсіўнага ўздзеяння на беларускае грамадства. Яшчэ на этапе падрыхтоўкі і абмеркавання падрыхтоўкі законапраекта ПЦ "Вясна" [адзначалі](#) рэпрэсіўную мэту дадзеных паправак;
- змены ў Крымінальным кодэксе дазволілі ўладам часцей выкарыстоўваць меру стрымання ў выглядзе заключэння пад варту ў дачыненні да грамадзян, якія абвінавачваюцца ў абразе прадстаўніка ўлады (арт. 369 КК), дыскрэдытацыі Рэспублікі Беларусь (арт. 369¹ КК) і здзеку з дзяржаўных сімвалаў (арт. 370 КК). Практыка ўзяцця пад варту абвінавачаных па названай катэгорыі спраў стала магчымай пасля павелічэння верхняга памеру санкцый дадзеных артыкулаў, што перавяло дадзеныя склады злачынстваў з катэгорыі злачынстваў, якія не ўяўляюць вялікай грамадскай небяспекі ў катэгорыю менш цяжкіх злачынстваў. Змест паняцця дыскрэдытацыі Рэспублікі Беларусь увогуле быў пашыраны, зрабіўшы немагчымым публічна ацэньваць і крытыкаваць працэсы, якія адбываюцца ўнутры краіны без рызыкі наступлення крымінальнай адказнасці па дадзеным артыкуле;
- на працягу 2022 года [зафіксаваны](#) факт прыцягнення да крымінальнай адказнасці за паўторнае парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавых мерапрыемстваў без дазволу органа выканаўчай улады (арт. 342² КК);
- на працягу 2022 года зафіксаваныя не менш за два выпадкі змены прысудаў першай інстанцыі ў бок змяншэння тэрміну пазбаўлення волі фігурантам пратэсных спраў на тры месяцы ў кожным выпадку на стадыі апеляцыйнай інстанцыі. Юліі Лаптановіч тэрмін зняволення ў пяць гадоў [зніжаны](#) да чатырох гадоў і дзевяці месяцаў, штраф паменшаны з васьмідзiesiąці да пяцідзiesiąці базавых велічынь. Паўлу Кучынскаму пакаранне ў выглядзе пазбаўлення волі апеляцыйная інстанцыя [змяніла](#) з пяці гадоў на чатыры гады і дзевяць месяцаў пазбаўлення волі. Апеляцыйная інстанцыя змяніла прысуд першай інстанцыі ў частцы віду і памеру дадатковага пакарання, дадаўшы асуджанаму штраф у памеры ста дваццаці базавых велічынь. Праваабаронцы зафіксавалі адзін выпадак павелічэння тэрміну пакарання з аднаго да двух гадоў пазбаўлення волі Сяргею Ляліну Магілёўскім абласным судом па выніках апеляцыйнага пратэсту. "Вясне" вядома пра два выпадкі прынясення пратэсту ў парадку нагляду ў дачыненні да Аляксея Махначы ў

Мінскім гарадскім судзе і Яўгена Буйніцкага ў Гродзенскім абласным судзе. У сувязі з тым, што на этапе нагляднай вытворчасці ўдзельнічае абмежаванае кола суб'ектаў крымінальнага працэсу, вынікі наглядных пратэстаў на дадзены момант не вядомыя.

- на працягу года [зафіксаваны](#) адзін факт спынення крымінальнага пераследу з фармулёўкай аб апраўданні “за недаказанасцю ўдзелу ў здзяйсненні злачынства” па абвінавачванні ў здзяйсненні злачынства, прадугледжанага ч. 2 арт. 424 КК (Злоўжыванне ўладай або службовымі паўнамоцтвамі). Пры гэтым фігурант гэтай справы асуджаны па абвінавачванні ў фінансаванні дзейнасці экстрэмісцкага фарміравання на чатыры гады пазбаўлення волі;
- у чэрвені, ліпені, жніўні, верасні і снежні зафіксаваныя факты спынення крымінальнай вытворчасці ў дачыненні да чатырнаццаці чалавек па дыфамачыйных складах злачынстваў. У трынаццаці з іх фігуранты абвінавачваліся ў абразе прадстаўніка ўлады, яшчэ ў адным – абразе прэзідэнта. У большасці выпадкаў спынення крымінальнага пераследу мела месца фармулёўка “Заканчэнне тэрмінаў даўнасці прыцягнення да адказнасці”, а ў адным “у сувязі з уступленнем у сілу заканадаўчага акта, які ліквідуе каральнасць дзеі”;
- практыка прымянення мер крымінальнай адказнасці па палітычна матываваных крымінальных справах у 2022 годзе пайшла па шляху прымянення судамі да апанентаў улады больш суровых відаў пакаранняў і больш працяглых тэрмінаў зняволення. Яскравым прыкладам дадзенай тэндэнцыі з’яўляецца артыкул 341 КК (апаганьванне збудаванняў і псаванне маёмасці), які да зменаў у КК меў толькі тры віды санкцый: грамадскія працы, штраф і арышт да трох месяцаў. Пасля змянення ў 2021 годзе санкцыя зведала дапаўненні ў бок больш суровых відаў мер адказнасці, а таксама іх памеру пры захаванні ранейшага аб’ектыўнага боку складу злачынства, прадугледжанага дадзеным артыкулам. Санкцыя артыкула 341 КК дапоўнілася папраўчымі работамі, абмежаваннем і пазбаўленнем волі да трох гадоў. Дадзены артыкул актыўна [прымяняецца](#) для [пераследу](#) грамадзян за [надпісы](#) пратэстнага характару. Разам з узмацненнем жорсткасці санкцыі быў уведзены і стакратны памер кампенсацыі шкоды ў грамадзянска-прававым парадку;
- пераслед крытыкаў улады ў 2022 годзе меў тэндэнцыю да выкарыстання больш цяжкіх складаў злачынстваў. Улады актыўна выкарыстоўвалі артыкул, які прадугледжвае адказнасць за распальванне варожасці (арт. 130 КК) у дачыненні да грамадзян, якія актыўна крытыкуюць ў публічнай прасторы прадстаўнікоў улады і дзяржаўныя органы. У перыяд з верасня па кастрычнік 2022 года колькасць вядомых ПЦ “Вясна” асуджаных, у абвінавачванні ў якіх меўся артыкул 130 КК, складала 25% і 20% адпаведна. Улады актыўна

выкарыстоўвалі артыкул, які прадугледжвае адказнасць за распальванне варожасці, у дачыненні да асоб, якія ў негатыўным ключы крытыкавалі гібель супрацоўніка КДБ Дзмітрыя Федасюка ў перастрэлцы з ІТ-спецыялістам Андрэем Зэльцэрам. Варта адзначыць, што менавіта ў дачыненні да грамадзян, асуджаных за каментары па факце гібелі супрацоўніка КДБ Федасюка, у пераважнай большасці выпадкаў разам з асноўным пакараннем у выглядзе пазбаўлення волі суды ўжывалі дадатковае пакаранне ў выглядзе 100 базавых велічынь штрафу. Пры гэтым звестак аб удзеле законнага прадстаўніка Дзмітрыя Федасюка хоць бы ў адным працэсе ў якасці грамадзянскага істца не маецца;

- выкарыстанне ўладамі больш цяжкіх складаў злачынстваў для рэпрэсій у дачыненні да грамадзян з актыўнай грамадзянскай пазіцыяй адбылося за кошт адвольнага пашырэння і тлумачэння дзеянняў, якія падпадаюць пад катэгорыю экстрэмісцкай дзейнасці. Яскравым прыкладам дэманстратыўнай нядбайнасці да нарматворчай тэхнікі з боку ўладаў і наступнай правапрымяняльнай практыкі з'яўляецца склад злачынства, які актыўна выкарыстоўваецца, прадугледжаны артыкулам 361⁴ КК (*садзейнічанне экстрэмісцкай дзейнасці*), які прадугледжвае адказнасць у тым ліку за *"іншае ўцягванне асобы ў экстрэмісцкую дзейнасць, навучанне, а роўна іншае садзейнічанне экстрэмісцкай дзейнасці"*. Падобная прававая канструкцыя аб'ектыўнага боку складу злачынства супярэчыць прынцыпу прававой дакладнасці. У тэорыі крымінальнага права пры фармуляванні аб'ектыўнага боку складу злачынства, замацаванні канкрэтнага віду крыміналізуемых дзеянняў, прынята пазбягаць адкрытага пераліку дзеянняў, якія фарміруюць аб'ектыўны бок складу злачынства. Дадзены падыход знайшоў адлюстраванне ў публікацыях беларускіх навукоўцаў-прававедаў. Так, В. В. Хілюта ў публікацыі *"Садзейнічанне экстрэмісцкай дзейнасці: пытанні прымянення крымінальнага закона"* адзначае, што *"падыход да тлумачэння тэрміна "іншае садзейнічанне экстрэмісцкай дзейнасці" павінен быць абмежавальным"* [матэрыял апублікаваны ў сістэме iLex.by па стане на 12 верасня 2022 г.];
- поўнамаштабнае ўварванне арміі Расійскай Федэрацыі на тэрыторыю Украіны, а таксама саўдзел Беларусі шляхам прадастаўлення сваёй тэрыторыі, аб'ектаў ваеннай і грамадзянскай інфраструктуры, паветранай прасторы ў вайне на баку агрэсара наклала свой адбітак на практыку рэпрэсій, якія атрымалі новы віток з 24 лютага 2022 года;
- з моманту пачатку вайны ва Украіне ў структуры рэпрэсій больш ярка выяўленым стаў географічны фактар. Асноўная частка крымінальных спраў, звязаных з перадачай інфармацыі Telegram-каналам аб месцах дыслакацыі падраздзяленняў і перамяшчэнні ваеннай тэхнікі Міністэрства абароны Расійскай Федэрацыі класіфікавалася ўладамі як садзейнічанне экстрэмісцкай дзейнасці і ў большасці выпадкаў фіксавалася на тэрыторыі

Гомельскай вобласці. Гэта абумоўлена як тым, што аб'екты ваеннай і грамадзянскай інфраструктуры, якія знаходзяцца на тэрыторыі Гомельскай вобласці, падаваліся беларускімі ўладамі для патрэб дзяржавы-агрэсара, так і тым, што менавіта з Гомельскай вобласці ажыццяўлялася ўварванне Расійскай Федэрацыі ва Украіну на кіеўскім і чарнігаўскім напрамках;

- прэс-служба Генеральнай пракуратуры паведамляла пра затрыманне грамадзяніна, падазраванага ў здрадзе дзяржаве: *“збіраў, фіксаваў і аналізаваў інфармацыю разведвальнага характару аб аб'ектах ваеннай інфраструктуры і тэхнікі, у тым ліку аб беларускіх ваенных аб'ектах”*. Прэс-рэліз, размешчаны на афіцыйным сайце ведамства, не раскрывае канкрэтыкі аб тым, ці збіраў затрыманы інфармацыю аб вайсковых падраздзяленнях Расійскай Федэрацыі, якія дыслакуюцца на тэрыторыі Гомельскага і Рэчыцкага раёнаў, але факт таго, што пасля ён *“з выкарыстаннем месенджара Telegram перадаў атрыманую інфармацыю ў чат-бот, кантраляваны замежнай арганізацыяй”* дазваляе зрабіць выснову аб тым, што тэндэнцыя выкарыстання больш цяжкіх складаў злачынстваў мае ўстойлівы характар. Звесткі аб тым, што ў абвінавачванні шэрагу грамадскіх дзеячаў маецца артыкул 356 КК, які прадугледжвае адказнасць за здраду дзяржаве (Мікалая Аўтуховіча, Андрэя Аляксандрава, Дзяніса Івашына, Кацярыны Бахвалавай, Алега Малчанова, Дзмітрыя Равіча, Дзяніса Дзікуна і дзевяці фігурантаў “Рабочага руху”) [дазваляюць](#) зрабіць выснову аб выкарыстанні дадзенага складу злачынства для найбольшага пагаршэння прававога становішча апанентаў улады;
- з моманту пачатку буйнамаштабнага ўварвання Расіі ва Украіну тэрыторыя Беларусі выкарыстоўвалася як плацдарм для ўварвання на ўкраінскую тэрыторыю і абстрэлу яе грамадзянскай інфраструктуры з беларускіх палігонаў. Першыя дні вайны [суправаджаліся](#) разавымі актамі прамога дзеяння на чыгунцы з боку грамадзян, якія спрабавалі перашкодзіць перакідцы войскаў і перавозцы снарадаў шляхам падпалу рэлейных шаф, [знішчэння](#) батарэйна-рэлейных шаф ля чыгуначных пераездаў, [заклікамі](#) прывесці ў непрыдатнасць сродкі тэлефоннай і тэлеграфнай сувязі, камутацыйныя серверы і праграмныя камутатары, якія выкарыстоўваюцца для забеспячэння бяспечнага руху чыгуначнага транспарту Беларускай чыгункі. Улады ў якасці інструмента пераследу за заклікі і акты прамога дзеяння на чыгунцы выкарыстоўвалі артыкулы, якія прадугледжваюць адказнасць за наўмыснае прывядзенне ў непрыдатнасць транспартнага сродку або шляхоў зносін (арт.309 КК) і акт тэрарызму (арт. 289 КК). Улічваючы антываенны характар гэтых дзеянняў, накіраваны на зніжэнне і прадухіленне ахвяр сярод мірнага насельніцтва ва Украіне ад наступстваў расейскай агрэсіі з тэрыторыі Беларусі, а таксама агнястрэльныя раненні фігурантаў гэтай катэгорыі спраў пры затрыманні, сляды ад катаванняў на целе затрыманых і дэманстратыўнае ігнараванне гэтых фактаў з боку органаў пракуратуры вынікае адназначная выснова аб тым, што беларускія ўлады выкарыстоўвалі інструментар артыкулаў 289 КК і 309 КК у дачыненні да сваіх грамадзян фактычна праводзячы палітыку заахвочвання

злачынстваў супраць бяспекі чалавецтва і ваенных злачынстваў у дачыненні да грамадзянскага насельніцтва Украіны з боку дзяржавы-агрэсара – Расійскай Федэрацыі;

- з моманту пачатку поўнамаштабнай вайны ва Украіне зведала істотнае змяненне прававая практыка прымянення артыкула 361³ КК (удзел на тэрыторыі замежнай дзяржавы ва ўзброеным фарміраванні або ўзброеным канфлікце, ваенных дзеяннях, вярбоўка альбо падрыхтоўка асоб да такога ўдзелу). У распараджэнні ПЦ "Вясна" маецца некалькі прысудаў па дадзеным артыкуле, якія суды выносілі ў дачыненні да беларускіх грамадзян у перыяд з 2018 па 2020 гады за непасрэдны ўдзел ва ўзброеным канфлікце на баку самаабвешчаных Данецкай і Луганскай народных рэспублік. Кожны з асуджаных за ўдзел ва ўзброеным канфлікце на баку сепаратыстаў на працягу перыяду ад трох месяцаў да двух гадоў асуджаўся да пакарання ў выглядзе пазбаўлення волі ад двух да двух гадоў і шасці месяцаў. Такая ж практыка [маецца](#) і ў дачыненні да грамадзян, якія прынялі ўдзел ва ўзброеным канфлікце на баку Украіны.
- З пачаткам вайны на афіцыйных рэсурсах праваахоўных органаў публікаваліся паведамленні аб затрыманні грамадзян, якія мелі намер далучыцца да палка імя Кастуся Каліноўскага, якое ўваходзіць у склад Узброеных Сіл Украіны. Пасля грамадзяне [асуджаліся](#) за падрыхтоўку (ч. 1 арт. 13 КК) да ўдзелу ва ўзброеным фарміраванні і [былі асуджаныя](#) да пазбаўлення волі на тэрмін ад двух да двух гадоў і шасці месяцаў.
- Злачынства (прадугледжанае арт. 361³ КК - прым.) прызнаецца завершаным з моманту заяўна-фактычнага далучэння (ўступлення) у склад ўзброенага фарміравання. Не ўтварае прыкмет аб'ектыўнай супрацьпраўнасці дадзенага злачынства ўдзел у названых фарміраваннях па гуманітарных меркаваннях, а не ў якасці баявой адзінкі ўзброенага фарміравання, напрыклад, у мэтах аказання медыцынскай дапамогі [Навукова-практычны каментар да Крымінальнага кодэксу – Мінск: Нацыянальны Цэнтр прававой інфармацыі – 2019].
- Зыходзячы з інфармацыі, [размешчанай](#) у прэс-рэлізах Вярхоўнага суда і Генеральнай пракуратуры, аб асуджэнні грамадзян за падрыхтоўку да ўдзелу ва ўзброеным фарміраванні і, як правіла, іх [затрыманні](#) пры спробе перасячэння дзяржаўнай мяжы вынікае выснова, што дадзеныя грамадзяне асуджаныя па артыкуле за падрыхтоўку (ч.1 арт. 13 КК) да здзяйснення дзеянняў, забароненых, арт. 361³ КК.
- Папярэдняя злачынная дзейнасць, як правіла, валодае меншай грамадскай небяспекай па параўнанні з скончаным злачынствам. Таму ацэнка судом характару і ступені грамадскай небяспекі дзеянняў, учыненых вінаватым, мае істотнае значэнне для індывідуалізацыі пакарання. Так, падрыхтоўка да

злачынства караецца мякчэй, чым замах на злачынства [Навукова-практычны каментар да Крымінальнага кодэксу – Мінск: ГІУСТ БДУ – 2010].

- Такім чынам, назіраецца ўстойлівая тэндэнцыя да асуджэння грамадзян за падрыхтоўку да дзеянняў, забароненых арт. 361³ КК, да такіх жа тэрмінаў пакарання, як і за паўнаважаны ўдзел ва ўзброеным фарміраванні без упаўнаважання дзяржавы, што несумяшчальна з нормай ч. 1 арт. 67 КК аб тым, што “пры прызначэнні пакарання за няскончанае злачынства ўлічваецца характар і ступень грамадскай небяспекі дзеянняў, учыненых вінаватым, ступень ажыццяўлення злачыннага намеру і абставіны, у сілу якіх злачынства не было даведзена да канца”;
- увядзенне ў крымінальна-працэсуальнае заканадаўства інстытута спецыяльнай вытворчасці, які прадугледжвае магчымасць разглядаць крымінальныя справы ў дачыненні да фігурантаў, якія знаходзяцца па-за зонай дасяжнасці афіцыйнага Мінска, дазваляе адзначыць устойлівую тэндэнцыю актыўнага выкарыстання ўладамі манаполіі на ўсталяванне правілаў гульні ва ўнутрыпалітычным полі. З улікам паведамленняў вышэйшых службовых асоб, прыцягненне фігурантаў да крымінальнай адказнасці не з’яўляецца галоўнай прычынай падобнай заканадаўчай навелы. Асноўнай прычынай прыняцця змяненняў у крымінальна-працэсуальнае заканадаўства [з’яўляецца](#) адчужэнне актываў грамадзян, якія знаходзяцца за межамі Беларусі, у інтарэсах дзяржавы.

Направления в суд и судебного разбирательства в случае явки или задержания обвиняемого, - добавил Дмитрий Гора. - Полагаем, что принятие закона в предлагаемой редакции позволит достичь процессуальной экономии в сроках восстановления нарушенных прав потерпевших, обеспечить оперативное возмещение ущерба, причиненного преступлением, и принятие мер по специальной конфискации, позволит привлечь обвиняемого к уголовной ответственности, несмотря на нахождение его вне пределов Республики Беларусь».

Источник: БелТА.

Скриншот з сайта sk.gov.by

- намеснік старшыні Вярхоўнага суда Сяргей Кандрацьеў, каментуючы ўнясенне правак у крымінальна-працэсуальнае заканадаўства аб завочнай вытворчасці, [адзначыў](#):

На обвиняемых, в отношении которых судебное разбирательство проводится в порядке специального производства, могут быть наложены имущественные взыскания, связанные с возмещением вреда, причиненного преступлением, в том числе путем применения специальной конфискации. Все перечисленное будет способствовать возмещению виновными лицами вреда, что в свою очередь [окажет существенное профилактическое воздействие и на иных граждан](#).

Скриншот з сайта court.gov.by

- Супастаўляючы каментар намесніка старшыні Вярхоўнага суда з тым, што судовыя пасяджэнні ў парадку завочнага вядзення ў дачыненні да адміністратараў Telegram-канала “Чорная кніга Беларусі” праходзілі ў закрытым рэжыме, складана знайсці логіку ў тым, што разгляд завочных

крымінальных спраў у закрытых судовых пасяджэннях *“ажа істотнае прафілактычнае ўздзеянне і на іншых грамадзян”*;

- рыторыка вышэйшых службовых асоб за апошнія два гады звялася да тэзіса аб тым, што ўсе змены ў заканадаўства варта праводзіць так, каб «не паўтарыўся жнівень 2020 года». 15 лютага 2022 года першы намеснік старшыні Вярхоўнага суда Валерый Калінковіч на прэс-канферэнцыі па выніках дзейнасці сістэмы судаў агульнай юрысдыкцыі [заявіў](#):

⚡Предварительное расследование дел, связанных с протестными акциями, продолжается по сей день. Если взять конкретный период с августа 2020 года и по начало февраля текущего года, то за преступления, так или иначе связанные с протестными акциями, было осуждено 1832 человека. Из них 168 осуждены за

Скриншот з сайта belta.by

Такім чынам, можна адзначыць, што кіраўніцтва Вярхоўнага суда вылучае з агульнага масіву злачынстваў крымінальныя справы, звязаныя з крызісам легітымнасці беларускіх уладаў. У сувязі з гэтым застаецца адкрытым пытанне аб тым, чаму сістэма судаў агульнай юрысдыкцыі не выкарыстоўвае інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі пры разглядзе пратэсных крымінальных спраў і не транслюе ўвесь ход іх разгляду на сваім афіцыйным рэсурсе. Онлайн-трансляцыі судовых слуханняў па пратэсных крымінальных справах у такім выпадку выконвалі б у поўнай меры мэты крымінальнай адказнасці ў выглядзе агульнай прэвенцыі, замацаванай у ч.2 арт. 44 КК: *“крымінальная адказнасць мае на мэце выпраўленне асобы, якая ўчыніла злачынства, і папярэджанне здзяйснення новых злачынстваў як асуджаным, так і іншымі асобамі”*.

- на працягу ўсяго 2022 года ПЦ "Вясна" фактычна штодня фіксаваў факты прыняцця рашэнняў аб слуханні палітычна матываваных крымінальных спраў у закрытым судовым пасяджэнні па самым шырокім спектры складаў злачынстваў, якія выкарыстоўваюцца для рэпрэсій:
 - распальванне расавай нацыянальнай, рэлігійнай альбо іншай сацыяльнай варожасці (ч. 1 і ч. 3 арт. 130);
 - паклёп (арт. 188);
 - перашкода законнай прафесійнай дзейнасці журналіста (арт. 198);
 - незаконныя дзеянні ў дачыненні да інфармацыі аб прыватнага жыцця і персанальных дадзеных (ч. 1 арт. 203 -1);
 - наўмыснае знішчэнне альбо пашкоджанне чужой маёмасці (ст. 218);
 - ухіленне ад выплаты сум падаткаў, збораў (ч. 2 арт. 243);
 - стварэнне злачыннай арганізацыі альбо ўдзел у ёй (арт. 285 КК);
 - акт тэрарызму (арт. 289);

- пагроза здзяйсненнем акту тэрарызму (ч. 2 арт. 290);
- стварэнне арганізацыі для ажыццяўлення тэрарыстычнай дзейнасці альбо ўдзел у ёй (ч. 2 арт. 290-4);
- масавыя беспарадкі (арт. 293);
- незаконныя дзеянні ў дачыненні да агнястрэльнай зброі, боепрыпасаў і выбуховых рэчываў (ч. 2 арт. 295);
- наўмыснае прывядзенне ў непрыгоднасць транспартнага сродку або шляхоў паведамленняў (ч. 4 арт. 309);
- апаганьванне збудаванняў і псаванне маёмасці (арт. 341);
- арганізацыя і падрыхтоўка дзеянняў, якія груба парушаюць грамадскі парадак, альбо актыўны ўдзел у іх (ч. 1 арт. 342);
- мадыфікацыя кампутарнай інфармацыі (ч. 2 арт. 350);
- неправамернае завалоданне кампутарнай інфармацыяй (арт. 352);
- здрада дзяржаве (арт. 356);
- акт тэрарызму ў адносінах да дзяржаўнага або грамадскага дзеяча (ч. 1 арт. 359);
- заклікі да дзеянняў, накіраваных на прычыненне шкоды нацыянальнай бяспецы (ч. 3 арт. 361);
- стварэнне экстрэмісцкага фарміравання або ўдзел у ім (ч. 1 арт. 361-1);
- фінансаванне экстрэмісцкай дзейнасці (ч. 1 арт. 361-2);
- фінансаванне дзейнасці экстрэмісцкага фарміравання (арт. 361-2);
- удзел на тэрыторыі замежнай дзяржавы ва ўзброеным фарміраванні або ўзброеным канфлікце, ваенных дзеяннях, вярбоўка ці падрыхтоўка асоб да такога ўдзелу (ч. 1 і ч. 2 арт. 361-3);
- садзейнічанне экстрэмісцкай дзейнасці (ч. 1 арт. 361 заўв.4);
- гвалт альбо пагроза ўжывання гвалту ў дачыненні да супрацоўніка органаў унутраных спраў (арт. 364);
- умяшанне ў дзейнасць супрацоўніка органаў унутраных спраў (арт. 365);
- гвалт альбо пагроза ў дачыненні да службовай асобы, якая выконвае службовыя абавязкі, ці іншай асобы, якая выконвае грамадскі абавязак (ч. 1 арт. 366);
- паклёп у дачыненні да Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь (арт. 367);
- абраза прэзідэнта Рэспублікі Беларусь (арт. 368);
- абраза прадстаўніка ўлады (арт. 369);
- дыскрэдытацыя Рэспублікі Беларусь (арт. 369-1);

- здзек над дзяржаўнымі сімваламі (арт. 370);
 - незаконнае збіранне альбо атрыманне звестак, якія складаюць дзяржаўныя сакрэты (ч. 1 арт. 375-1);
 - пагроза ў дачыненні да суддзі (арт. 389);
 - абраза суддзі (арт. 391);
 - перавышэнне ўлады або службовых паўнамоцтваў (ч. 3 арт. 426);
- Такім чынам, улады пазбаўляюць значную частку рэпрэсаваных грамадзян гарантый на публічнае судовае разбіральніцтва, ствараючы перадумовы да зніжэння даверу як да вынікаў разгляду пратэстных крымінальных спраў, так і ў цэлым – судовай галіны ўлады як да прававога інстытута дзяржавы.